

08.02 → 24.05.20

TEXTIEL

ES

Persdossier

TAXXAT

MUSÉE
DES BEAUX-ARTS
DE TOURNAI

Voorwoord

Plooien vind je overal.

*Van bij het ontstaan van de aarde, denk maar aan de synclines in gesteenten, worden we geboren uit de plooien van onze moeder om uiteindelijk in een lijkwade te worden gewikkeld;
plooien zijn van alle tijden, je komt ze tegen in tal van kunstwerken;
plooien vind je her en der, iedereen vouwt, plooit, plisseert, drapeert, ...*

Patricia Gérimont - Curator van de tentoonstelling

PLOOIEN. KUNST & TEXTIEL

Van 8 februari 2020 tot en met 24 mei 2020

TAMAT - Musée de la Tapisserie et des Arts Textiles van de Franstalige Gemeenschap & het Musée des Beaux-Arts van Doornik.

Met werken uit eigen en openbare of privécollecties, wil deze tentoonstelling het thema van de ploi in een zo breed mogelijk kader onderzoeken, maar met een specifieke aandacht voor de ploi in textiel. Deze eigenzinnige maar erg gulle tentoonstelling is het resultaat van een samenwerking tussen TAMAT en het Museum voor Schone Kunsten van Doornik. Behalve textiel komen ook andere disciplines aan bod: schilderkunst, fotografie, beeldhouwkunst of performance. 26 verschillende kijken op de ploi, eentje per letter van het alfabet, samengevat in de bezoekersgids en verspreid over de twee locaties van de tentoonstelling. Dit alles in een originele scenografie die de logica van het alfabet volgt.

Samira BOON, ARCHI FOLDS Y (Yoshimura Fold), serie Super Folds (fase 3), prototype   René van der Hulst

Jaloezie © Olivier Reman, Barthélémy Decobecq

Het PROSCITEC-netwerk

TAMAT maakt sinds 2018 deel uit van het PROSCITEC-netwerk. Dit netwerk verenigt de erfgoedmusea van de Noord-Franse regio Hauts de France met de bedoeling om ook aan de andere kant van de Frans-Belgische grens naamsbekendheid te genereren en om de instellingen en het publiek uit beide grensgebieden meer en intensiever met elkaar te laten communiceren en kennis te laten uitwisselen. Voor het seizoen 2019 - 2020 koos het netwerk voor het thema "Eureka : petites et grandes inventions du monde du travail" (Eureka: kleine en grote uitvindingen uit het beroepsleven). Een universeel thema dat aandacht schenkt aan ontdekkingen en aan de technische toepassingen ervan: *Wetenschappelijke en technische ontdekkingen vormen het eindpunt van lang onderzoek, maar zijn soms ook het resultaat van puur toeval. Of ze nu bekend zijn of op de achtergrond blijven, deze ontdekkingen kennen in onze regio Hauts-de-France, met haar rijke industriële en professionele erfgoed, eindeloze professionele toepassingen.*

Het is in dit kader dat TAMAT besloot een tentoonstelling te wijden aan de plooï en de plissé. Een uiterst breed vertrekpunt dat veel verder reikt dan de puur industriële toepassingen van de plooï. De tentoonstelling benadert de plooï vanuit nieuwe hoeken en inzichten en werpt een licht op haar culturele verscheidenheid en rijke toepassingsveld, vroeger en nu. De historische, antropologische en sociologische aspecten van de plooï komen aan bod. Daarnaast bieden we een nieuwe kijk op deze eeuwenoude kunst en technieken, die tot vandaag een voorname rol spelen in textielontwerp en in de origamikunst.

Het samenwerkingsverband met twee andere Doornikse musea: het Musée des Beaux-Arts en het Musée de Folklore et des Imaginaires

TAMAT is een gulle partner en stelde daarom aan twee andere Doornikse musea voor om mee te werken aan de totstandkoming van deze tentoonstelling. Het Musée des Beaux-Arts, de tweede tentoonstellingslocatie, beschikt over een grote collectie aan kunstwerken. De verscheidenheid van hun collectie heeft een ondersteunende functie voor de theorieën over de plooi en zorgt voor de nodige (kunst)historische context. Denk bijvoorbeeld maar aan de schilderijen met molensteenkragen uit begin 17de eeuw. Het Musée de Folklore et des Imaginaires verleende dan weer zijn medewerking aan de tentoonstelling door het ter beschikking stellen van textiel en materiaal.

Door beide instellingen mee uit te nodigen, konden we een werkgroep samenstellen rond het thema van de plooi, waarbij alle drie de musea en hun leidinggevenden betrokken werden.

De inbreng van privéverzamelaars en andere openbare collecties

Voor een dergelijke tentoonstelling dient een beroep te worden gedaan op een groot aantal privéverzamelaars en artiesten die bereid zijn hun werken ter beschikking te stellen. We verwijzen in dit kader zeer graag naar de samenwerking met externe musea zoals het Museum voor het Kostuum en de Kant van Brussel, of musea die we via het PROSCITEC-netwerk konden contacteren, zoals de Cité de la dentelle de Calais en de PHER-vereniging (Patrimoine, Histoire et Étude du Repassage Sebourg). Daarnaast kon de tentoonstelling ook rekenen op grote steun van de Phoebus Foundation, die zo vriendelijk was verschillende kunstwerken uit haar indrukwekkende collectie uit te lenen.

Albrecht DÜRER, De Triomf van de Dood © Musée des Beaux-Arts de Tournai

COUTURE

molle jacqu

De tentoonstelling of de plooï in al haar vormen

Wat maakt de plooï zo interessant? Een citaat van Trebbi* maakt dat duidelijk: een tweedimensionaal oppervlak dat dankzij plooïen en vouwen volume krijgt en uitgroeit tot een driedimensionaal gegeven.

Gezien het thema van de plooï z o uitgebreid is en onmogelijk integraal behandeld kan worden, waren we verplicht tot keuzes. We besloten ons te focussen op de plooï in textiel, hetgeen aansluit bij de doelstellingen van TAMAT, het Musée de la Tapisserie et des Arts Textiles van de Franstalige Gemeenschap.

Binnen de textielwereld kent de plooï een uitgebreide geschiedenis. De oudste bewaarde varianten zijn de Egyptische plissé-gewaden. In de loop der tijden zal de plooïtechniek verder evolueren. Plooïen is een hoofdzakelijk manuele en bijgevolg tijdrovende techniek. Logisch dus dat men op zoek ging naar mechanische technieken en toestellen om het plooïen te vergemakkelijken en men uiteindelijk zelfs synthetische vezels uitvond om permanente plooïen te cre en.

“Onontplooïbare plooïen”, zoals de Tergal-reclame fier vermeldt. De plooï is bovendien een relatief universeel gegeven. Wereldwijd spelen plooïen in kleding een dubbele rol: een decoratieve maar ook functionele rol, met het oog op meer gebruiksgemak. Ook in textielgerelateerde huisvestingstoepassingen vinden we de plooï terug, gaande van de tent tot de yurt, die vandaag tal van origami-achtige interpretaties kent.

* Jean-Charles TREBBI, Chlo  GENEVAUX en Guillaume BOUNOURE, *Un nouvel art du pli*, Parijs 2015, p.12

Ook drapering komen aan bod, net als alle andere ploovormen waar kunstenaars doorheen de geschiedenis aandacht aan besteedden. Zo vindt men in het Musée des Beaux-Arts bijvoorbeeld een verkenning van de drapé in de Oosterse kunst, gaande van de antieke plooï tot aan het volumetrische onderzoek tijdens de Renaissance.

Verder stond het van bij het begin vast dat we het verband wilden aantonen tussen oude textiel- en materiaaltoepassingen enerzijds en hedendaagse ontwerpen op basis van deze oude toepassingen anderzijds. Dit laat ons toe het eeuwige én het vernieuwende karakter van de plooi kunst te demonstreren. Denk bijvoorbeeld aan de gelijkenissen tussen plissé-accessoires uit het verleden en de hoofddoeken, juwelen en waaiers van hedendaagse ontwerpers. Of nog de overeenkomsten op het vlak van de tafelkunst, waarvan getuige de overeenkomst tussen 19de-eeuwse schilderijen en serviezen van moderne designers. Om nog maar te zwijgen van de plooirokken die Issey Miyake en andere ontwerpers op de catwalk toveren.

Beeldende kunst, toegepaste kunst, vroegere ambachten en lokale geschiedenis: alle genres worden met veel plezier gecombineerd en klassieke afbakeningen worden doorbroken.

Almagul MENLIBAYEVA, Exodus © M HKA

Dogon verfster © Patricia Gérimont

De keuze voor het alfabet als rode draad voor textielvoorwerpen en kunstwerken.

De ruimtelijke opbouw van de tentoonstelling gebeurt volledig willekeurig, maar wel volgens de letters van het alfabet. De letters van het alfabet fungeren zo als "cadavre exquis" (techniek waarbij losse elementen samen een geheel vormen) en zorgen voor een surrealistische collage. Het grote aantal trefwoorden dat zo ontstaat (26 letters), laat toe het onderwerp in al zijn vormen te behandelen.

"A table (letter A)"; "Coquetterie (letter C)"; "Dans de beaux draps (letter D)"; "Impeccable (letter I)"; "Kimono (letter K)"; "Origami (letter O)"; "Quatre épingles (letter Q)": bekende termen en uitdrukkingen rond geplooid of plooiende voorwerpen vormen het vertrekpunt van het ABC. Sommige termen verwijzen naar een technische kunst, andere doelen op dagelijkse of modegebonden voorwerpen en nog andere wijzen met hun polysemische karakter op sociale uitdagingen. Sommige secties tonen we in de vorm van workshops, waar de bezoeker de verschillende plooi technieken kan uitproberen.

Op die manier willen we verrassende voorwerpen tonen met een esthetische of historische functie en willen we ze in verband brengen met werken van oude, moderne of hedendaagse kunstenaars. Voor de opstelling ten slotte hanteren we een originele invalshoek, met ongewone stukken, die de plooi met de nodige humor benaderen.

Het team

Curator van de tentoonstelling: Patricia Gérimont

De taak van Patricia Gérimont bestond erin documentatie rond plooiën te zoeken en te verzamelen, de conceptuele nota op te stellen op basis van het alfabet en contact op te nemen met privé- en publieke verzamelaars teneinde werken te kunnen ontlenen. Ze schreef tevens de intentienota, basis voor dit dossier.

Scenografie:

Romy Deweerdt, interieurarchitecte en kunstenares.

Artistiek adviseur:

Olivier Reman, cultureel en artistiek adviseur van TAMAT. Olivier Reman kent het museum als geen ander en heeft veel ervaring in het voorbereiden van tentoonstellingen in TAMAT. Tegelijk is hij, dankzij zijn ervaring als kunstenaar, in staat om de eisen van de werken en/of de kunstenaars te begrijpen en zo een scenografie te vormen die zowel aan deze eisen als aan het thema beantwoordt.

Wetenschappelijk team:

Melanie Coisne, Directrice TAMAT

Julien Foucart, Conservator van het Musée des Beaux-Arts

Jacky Legge, Conservator van het Musée de Folklore et des Imaginaires

Béatrice Pennant, Coördinatrice Museumdienst TAMAT

Magali Vangilbergen, Adjunct-conservatrice van het Musée des Beaux-Arts

Pieter VAN DER BORGT, Kragenatelier; Apenspel   The Phoebus Foundation

Collections publiques et privées :

Amis de la cathédrale de Tournai
Association du Patrimoine, Histoire et Etude du Repassage (PHER)
Atelier Pli, Parijs
Bertinchamps Anne
Bitar Diana
Blanchard Maëva
Boon Samira
Catry Dorothée
Chompré Tuulikki
Cocheteux Cécile
de Maisonneuve Ysabel
De Ruysser Tine
de Weerdt Romy
Demeffe Véronique
Dos Santos Johanna
Fasquel Lore
Franstalige Gemeenschap
Hermès International, Parijs
Fondation Pasquier Grenier, Doornik
Galerie Greta Meert, Brussel
Galerie Maria Wettergren, Parijs
Galerie La Joaillerie par Mazlo, Parijs
Galila's Collection, Belgium
Gérimont Patricia
Gérimont Patricia
Groninger Museum
Gros Etienne
Guelton Marie-Hélène
Guyot Sophie
Hôpital Notre-Dame à la Rose, Lessines
Larcade Madeleine
Legge Jacky
Legrand Catherine
Le Queré Jean-Paul
Les Soleils Boulonnais
Louis Tamara
M HKA, Antwerpen
Maudoux Elisa
Mayumi Takeguchi
Mesnil Marianne
MOMU, Hasselt
Mu.ZEE, Oostende
Musée de Folklore et des Imaginaires (MUFIM), Doornik
Musée de la mode, Albi
Museum voor het Kostuum en de Kant, Brussel
Musée des Beaux-Arts de Tours
Musée des Beaux-Arts van Valenciennes
Musée International du Carnaval et du Masque, Binche
Musée Félicien Rops, Namen
Musée royal van Mariemont
Museum van de stad Rotterdam
Petrossian Karen
Picard Hélène
Piconrue - Musée de la Grande Ardenne, Bastenaken
Reding Marianne
Reman Olivier
Richard Louise
Sallas Joan
Seminelli Pietro
Textielmuseum, Tilburg
The Phoebus Foundation, Antwerpen
Thirion Caroline
Trésor de la Cathédrale, Doornik
Venot Yves

Praktische informatie

Tentoonstelling geopend van 8.2 tot en met 24.5.2020
Vernissage van de tentoonstelling op 7.2.2020 van 18 tot 21 uur

Openingsuren:

Winterschema, van 1 november tot en met 31 maart
Van 9.30 tot 12 uur en van 14 tot 17 uur
Gesloten op dinsdag en op zondagvoormiddag

Zomerschema, van 1 april tot en met 31 oktober
Van 9.30 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17.30 uur
Gesloten op dinsdag

Contact:

TAMAT

Place Reine Astrid 9
7500 Doornik - België

00.32.(0)69 23 42 85
info@tamat.be
www.tamat.be
facebook.com/tamattournai

Musée des Beaux-Arts

Rue de l'Enclos Saint-Martin 3
7500 Doornik - België

00.32.(0)69 33 24 31
musee.beaux-arts@tournai.be
https://mba.tournai.be

PARTNERS :

TAMAT

MUSÉE
DES BEAUX-ARTS
DE TOURNAI

maison
culture
tournai

Meester van de Olijfberg (toegenkend aan), naar Rogier VAN DER WEYDEN,
De Heilige Familie © Musée des Beaux-Arts de Tournai